



Zápis z jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

dne 19. dubna 2021

Jednání se uskutečnilo v pondělí 19. dubna 2021 od 9.30 do 12.30 hod. online na platformě Webex.

Přítomné členky a členové:

Občanské členky a členové: Guži Zdeněk; Husák Jan; Kaleja Martin; Oláh Štefan; Růžička Čeněk; Sigmund Heráková Alica; Slanina Simon; Ščuka Tomáš, Albert Gwendolyn, Čáp Petr, Stojka Josef, Čermák Vladimír, Gronzíková Alena

Ostatní členky a členové: Horváthová Jana (Muzeum romské kultury); Šimůnková Monika (Kancelář VOP); Strouhal Václav (krajští koordinátoři); Válková Helena (zmocněnkyně vlády pro lidská práva); Andrej Babiš (předseda vlády ČR); Bílková Marie (MF); Navrátil Jiří (Asociace krajů)

Osoby pověřené k zastupování členek a členů:

Hanzlíková Jana (MMR), Jentschke-Stöcklová Zuzana (MPSV), Barbořík Michal (MV), Faltýn Jaroslav (MŠMT), Vzientek Jiří (MK)

Omluvené členky a členové:

Dostálová Klára (MMR); Hamáček Jan (MV); Plaga Robert (MŠMT); Zaorálek Lubomír (MK); Maláčová Jana (MPSV); Povejšil Martin (MZD); Franěk Michal (MSP)

Hosté: Varhol Claudia (SMOČR), Jan Pavelka (MK), Stanislava Kottbauerová (MZD), David Beňák (MMR)

Úřad vlády ČR: Kocanda Martin; Baršová Andrea; Krejčová Kateřina; Baumová Kateřina; Jeřábková Olga; Jůnová Klára; Mertlík Tadeáš; Weinerová Renata, McGehee Alexandra



Zahájení

Helena Válková, zmocněnkyně vlády pro lidská práva a místopředsedkyně Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Rada“), zahájila první zasedání Rady v roce 2021 a přivítala přítomné členky a členy (dále jen „členové“).

Premiér Andrej Babiš, předseda Rady, přednesl úvodní slovo, v němž zdůraznil výjimečnost dnešního zasedání, na němž má být projednána Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021 – 2030 (dále jen „Strategie“). Premiér uvedl, že je to poprvé, kdy sami představitelé romské menšiny měli možnost takto aktivně vstoupit do tvorby politiky podpory romské menšiny v České republice. Poděkoval představitelům romské menšiny za jejich práci na přípravě Strategie a zdůraznil, že se jedná o velmi ambiciózní dokument, k němuž bylo v průběhu meziresortního připomínkového řízení shromážděno přes 100 zásadních připomínek. V rámci jejich vypořádání se Úřad vlády vždy snažil o nalezení kompromisu přijatelného pro všechny zúčastněné a o maximální zachování původního textu. Premiér zdůraznil, že nejvíce práce nás čeká při uvádění těchto opatření do praxe, neboť v mnoha případech jdeme cestou nových, v ČR dosud nerealizovaných nástrojů, které však již úspěšně fungují v jiných evropských zemích. Na závěr vyzval členky a členy Rady, aby jako poradní orgán tuto Strategii projednali a doporučili vládě její přijetí.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková provedla kontrolu usnášedischopnosti Rady. Ke dni zasedání měla Rada celkem 29 členů. Pro dosažení kvora pro usnášedischopnost byla nutná přítomnost minimálně 15 členů. Vzhledem k tomu, že na začátku jednání bylo přítomno celkem 25 členů (nebo jejich zástupců s hlasovacím právem), byla potvrzena usnášedischopnost Rady.

Místopředsedkyně Rady představila program jednání, jehož návrh byl, spolu s podklady k jednání, členům Rady zaslán, v souladu s Jednáním řádem Rady, před jednáním, a vyzvala přítomné členy k udělení souhlasného stanoviska k navrženému programu.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn navrhl doplnění bodu k dotační podpoře Romů, kterou MŠMT administruje v roce 2021, a jeho umístění za bod 2 (Projednání návrhu Strategie)

Návrh programu jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny dne 19. dubna 2021

1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro záležitosti romské menšiny
2. Projednání návrhu Strategie
3. Dotační podpora Romů administrovaná MŠMT v roce 2021
4. Projednání zřízení nových výborů a pracovních skupin Rady
5. Informace týkající se revize rámcových vzdělávacích programů ZŠ a SŠ začlenění dějin Romů do výuky dějepisu a občanské výchovy
6. Různé
 - Náborová kampaň Policie ČR



- Proces schvalování návrhu zákona o odškodnění nezákonných sterilizací

Hlasování o programu jednání

PRO	Zdržel se	PROTI
25	0	0

Program jednání byl přijat.

Bod 1. Kontrola úkolů uložených Radou vlády pro záležitosti romské menšiny na jednání dne 4. září 2020

Martin Kocanda, tajemník Rady, uvedl, že vzhledem k tomu, že dnešní zasedání je primárně zaměřené na projednání Strategie, navrhuje vypustit plné projednání kontroly úkolů a projednat na závěr pouze dva body kontroly plnění úkolů, které budou prezentovat členové Rady, paní Jana Horváthová a pan Tomáš Ščuka. Standardní kontrola plnění úkolů bude provedena během příštího řádného zasedání Rady, které se bude konat nejpozději v červnu.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková zdůraznila, že tým Odboru lidských práv a ochrany menšin měl v minulých týdnech a měsících za úkol primárně vypořádání připomínek k materiálu Strategie a poděkovala týmu za tuto práci. Poté přednesla Návrh usnesení 1/2021:

Návrh usnesení č. 1/2021

**Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 19. dubna 2021 k bodu jednání č. 1**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny bere na vědomí informaci o odložení detailní informace o plnění úkolů uložených Radou vlády pro záležitosti romské menšiny.

HLASOVÁNÍ O USNESENÍ

PRO	ZDRŽEL SE	PROTI
25	0	0

Usnesení bylo přijato.



Bod 2. Projednání návrhu Strategie

Tajemník Rady Martin Kocanda vyzdvihl výraznou participaci členů romské menšiny na aktivní přípravě materiálu. Dále uvedl, že z meziresortního připomínkového řízení vzešlo 104 zásadních připomínek, což souvisí s tím, že materiál je velmi ambiciózní a nastavuje komplikované úkoly. Zároveň poděkoval všem zúčastněným resortům za vstřícná jednání a zdůraznil, že ve většině případů se podařilo nalézt kompromis. Zůstaly však také některé body, u kterých se shodu najít nepodařilo. Například připomínky MF ohledně vyčíslení nákladů opatření vypořádány nebyly, protože to v tuto chvíli není možné. Tajemník Rady uvedl, že aby měla Strategie šanci na uvedení do praxe, je zapotřebí, aby na realizaci kroků byly k dispozici dostatečné finanční prostředky, a proto jsou jednotlivé kroky rozplánovány do delšího období. Tajemník Rady také zdůraznil, že Strategie je živý materiál, k jehož aktualizaci se bude možné vracet, přičemž k první aktualizaci dojde v roce 2023. Během této aktualizace se některá opatření mohou ukázat jako nadbytečná nebo nerealizovatelná. Tajemník Rady proto vyzval přítomné členy, aby tuto příležitost aktualizace materiálu v budoucnu využili. Dále vysvětlil změny v názvu dokumentu. Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny vycházela při tvorbě Strategie z Doporučení Evropské Rady o rovnosti, začlenění a účasti Romů. Struktura Strategie vychází ze Strategického rámce pro rovnost, začlenění a účast Romů v EU. Byl proto doplněn název, který kopíruje název evropského strategického rámce a přijatého doporučení. Název Strategie romské integrace se ovšem zcela neztratil, aby bylo možné zachovat kontinuitu a provázanost s dalšími dokumenty. Finální název je tedy „Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategie romské integrace).“

Místopředsedkyně Rady Helena Válková zahájila rozpravu.

Zástupkyně MF Marie Bílková uvedla, že nezaznamenala pokus o vypořádání připomínek MF, což považuje za politováníhodné, neboť věří, že by bylo možné nalézt shodu i v případě, že není možné opatření konkrétně vyčísřit. Z tohoto důvodu se proto hlasování zdrží.

Tajemník Rady Martin Kocanda poděkoval zástupkyni MF a ujistil ji, že před projednáním Strategie vládou dojde k individuálnímu jednání s MF o těchto připomínkách.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn oznámil, že se hlasování zdrží. Zdůraznil, že MŠMT dokument vítá a oceňuje a bude dělat vše pro jeho naplňování. Uvedl však, že existují některé dílčí rozpory, např. ve věci stanovení kvót počtu středoškolských studentů. Protože se jedná o opatření, nad kterými MŠMT nemůže mít plnou kontrolu, bude žádoucí o nich ještě dále jednat.

Zástupce MV Michal Barbořík uvedl, že materiál jako celek MV velmi vítá. Strategie obsahuje řadu opatření, která mají plnou podporu MV. V případě tří či čtyř opatření je však ještě možná diskuze, a je proto žádoucí návrhy specifikovat a dojít k vzájemnému kompromisu. Zástupce MV Michal Barbořík oznámil, že se z tohoto důvodu hlasování zdrží.

Zástupkyně veřejného ochránce práv Monika Šimůnková zdůraznila, jak obtížný je proces přípravy podobného dokumentu. Po důkladném prostudování předkládané Strategie ji považuje za bezprecedentně ambiciózní materiál, který zásadním způsobem zapojuje Romy. Považuje ho téměř za revoluční. Chápe, že některé resorty mají připomínky, které nejsou dosud vypořádány, a zdůraznila, že ze svého předchozího působení na pozici zmocněnkyně pro lidská práva ví, že tak tomu bylo vždy. Zástupkyně veřejného ochránce práv Monika



Šimůnková dále poděkovala premiérovi Andreji Babišovi za podpoření zákona o odškodnění nuceně sterilizovaných žen, na jehož přípravě se podílela. Ocenila, že Strategie byla nově doplněna o téma sociální práce a o informace o vysoké míře zadlužení u Romů. Na závěr zdůraznila, že Strategii jednoznačně podporuje a vyzvala všechny přítomné, aby pro materiál hlasovali, neboť obsahuje opatření zásadního významu, např. zřízení funkce zmocněnce pro záležitosti romské menšiny.

Členka Rady Alica Sigmund Heráková poděkovala zástupkyni veřejného ochránce práv za její slova. Dále poděkovala členům Rady za práci, kterou odvedli na přípravě Strategie.

Zdůraznila, že Strategie je revoluční dokument a ukazuje, že je ze strany romské komunity silná vůle aktivně měnit stav, jenž je dlouhodobě velmi špatný. Protože se jedná o klíčový dokument, který může pomoci ke zlepšení situace, vyzvala všechny přítomné, aby mu dali šanci a hlasovali kladně.

Zástupce krajských koordinátorů Václav Strouhal uvedl, že bude hlasovat pro schválení dokumentu. Zdůraznil však, že bude třeba dohlížet především na řádné naplňování Strategie. Dále vyjádřil obavu, zda bude možné jednotlivé indikátory sledovat, vzhledem k tomu, že kontrola a monitoring úkolů jsou postaveny na datech, která je, jak již uvedl zástupce MŠMT, velmi obtížné získat.

Člen Rady Jan Husák uvedl, že předkládaný dokument je v souladu s potřebami a zájmy Romů a zdůraznil míru participace Romů na jeho přípravě. Zopakoval, že dokument byl vytvářen v souladu se Strategickým rámcem pro rovnost, začlenění a účast Romů v EU, který požaduje, aby cíle byly měřitelné, z čehož vyplývá např. požadavek sběru etnicky senzitivních dat. Tento požadavek je nový a dle slov Jana Husáka se ho musíme naučit vnímat jako potřebný, protože bez těchto dat nebudeme schopni prokázat výsledky práce. Jan Husák uvedl, že by byl velmi rád, kdyby nyní materiál prošel Radou a byl předložen vládě, protože v opačném případě bude Rada riskovat, že podobný materiál už nikdy nevznikne. Zároveň zdůraznil, že resorty obdržely materiál ke komentování několikrát již před zahájením standardního meziresortního připomínkového řízení, a měly proto dostatečnou možnost se s materiálem seznámit a zanést do něj své požadavky. Jan Husák dále uvedl, že občanští členové byli vždy připraveni připomínky konzultovat a nikdy se vyjednávání o nich nebránili.

Člen Rady Josef Stojka poděkoval kolegům z občanské části Rady za odvedenou práci, zdůraznil význam materiálu a potřebu jeho schválení. Z opatření především zdůraznil význam zavedení funkce romského zmocněnce. Zároveň přítomné informoval, že materiál konzultoval s olašskou komunitou, která ho pozitivně přijala.

Premiér Andrej Babiš se omluvil ze zbytku jednání z důvodu neodkladných pracovních povinností.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková poděkovala Josefu Stojkovi za to, že s materiálem seznámil olašskou komunitu. Poté uzavřela rozpravu a přednesla návrh usnesení:



Návrh usnesení č. 2/2021

Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

ze dne 19. dubna 2021 k bodu jednání č. 2

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

I. Souhlasí s předloženým návrhem Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021 – 2030 (Strategie romské integrace) a doporučuje vládě její schválení;

II. ukládá kanceláři Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, aby předložila Vládě České republiky prostřednictvím předsedy vlády a zmocněnkyně vlády pro lidská práva návrh Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021 – 2030 (Strategie romské integrace) k projednání.

HLASOVÁNÍ O USNESENÍ

PRO	ZDRŽEL SE	PROTI
21	3	0

Usnesení bylo přijato.

Bod 3. Dotační podpora Romů administrovaná MŠMT v roce 2021

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn seznámil přítomné s dotačními tituly MŠMT zaměřenými na Romy v roce 2021. Od ledna do prosince 2021 běží program Podpora integrace romské menšiny. Jeho cílem je zajištění podmínek pro společné vzdělávání romských žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu prostřednictvím podpory projektů zaměřených na předškolní vzdělávání, projektů, které zvyšují účast v předškolním vzdělávání, úspěšnost a připravenost na školní docházku a projektů podporujících spolupráci rodiny a školy v oblasti připravenosti na školní docházku. Projekty přispívají k úspěšnému vzdělávání romských žáků v mateřských i základních školách a působí tak preventivně proti předčasnému ukončování vzdělávání. Letos mohly žádosti podávat NNO věnující se práci s romskými dětmi a žáky, dále školy, školská zařízení a veřejné vysoké školy. MŠMT žádosti přijímalo do 8. 1. 2021, podpořeno bylo celkem 29 projektů z celé ČR. Bude vyčerpána celková alokace programu 12 875 000 Kč. Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn zdůraznil, že se v projektech objevila velmi zajímavá témata, často se jednalo o formy spolupráce komunitních center se školami, o mimoškolní aktivity podporující vzdělávání dětí z vyloučených lokalit a o podporu mimoškolního učení. Byl vyhlášen také druhý dotační titul Podpora sociálně znevýhodněných žáků středních škol, konzervatoří a studentů vyšších odborných škol, jehož cílem je předcházení předčasných odchodů romských žáků a studentů ze vzdělávání. Program podporuje finančně a materiálně žáky a studenty (stravné, cestovné, ubytování, školní potřeby), obsahuje také modul na přímou vzdělávací podporu, pomoc s učením a konzultace. Na výzvu bylo na rok 2021 vyčleněno 7 000 000 Kč. V prvním období v roce 2021 (leden – červen) bylo podpořeno 442 žáků z 51 škol. Celková výše vyčerpané alokace se však oproti předchozímu roku snížila. Školy, které mohou o pomoc žádat, si často stěžují na administrativní zátěž, zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn proto zdůraznil, že MŠMT plánuje udělat v programu do příštího roku změny a nově do dotačního programu zapojit také NNO a



umožnit školám hradit administraci, aby byla zvýšena motivace pro zapojení do programu. Nově navržený model do příštího roku umožní uhradit administrativní zátěž pro školy, stanovit odměny pro pedagogy zajišťující doučování a konzultace a zapojit NNO se zkušeností práce s romskými rodinami. Oproti dosavadnímu zaměření na sociálně znevýhodněné romské žáky a studenty by MŠMT rádo učinilo cílovou skupinou nově všechny romské žáky a studenty. Jaroslav Faltýn informoval, že MŠMT se plánuje nově zaměřit na nadané žáky a studenty, podporovat jejich mimoškolní aktivity a zapojení do kroužků a klubů. Rozšíření podpory může významně přispět k naplnění indikátorů Strategie.

Dále Jaroslav Faltýn přítomné informoval o novele zákona o jazykové podpoře dětí a žáků cizinců. Součástí novely je i podpora pro děti a žáky s českým občanstvím, které mají prokazatelně integrační potřeby jako cizinci. Mohou sem patřit i děti, které mají vlivem rodinného zázemí a kulturního prostředí jazykový handicap. Novela by měla kromě dětí cizinců také zahrnout tyto děti a žáky, aby mohly být přičleňovány do skupin jazykové podpory ve školách.

Dále Jaroslav Faltýn informoval o přípravě nového operačního programu J. A. Komenský (OP JAK). MŠMT už čtyřikrát jednalo se zástupci občanské části Rady, na jednáních byly představeny zamýšlené intervence určené speciálně pro Romy. V rámci nového operačního programu se předpokládá samostatná výzva pro romské organizace. MŠMT v tuto chvíli čeká na stanovisko Evropské komise, které bude směrodatné pro to, zda bude tato oblast realizována se specifickým cílem, nebo bez něj. Jisté ale je, že celá vzdělávací politika má podporu vedení MŠMT, takže intervence proběhnou a MŠMT počítá s touto podporou v rámci nového operačního programu. Na závěr zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn uvedl, že věří, že zmiňovaná opatření i plánované změny přispějí k plnění cílů obsažených ve Strategii.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková zahájila rozpravu.

Člen Rady Jan Husák poděkoval MŠMT, že přistupuje ke specifické podpoře Romů. Upozornil na to, že v případě dotačních výzev se ukazuje, že data, zaměřená specificky na Romy, nejsou sama o sobě takový problém, jak se zdá, a zjevně se je daří získávat. Ocenil, že dotační výzva reaguje na potřeby jazykových handicapů a rozšíření cílových skupin o děti nadané a děti, které nepatří do skupiny sociálně vyloučených. K článku 4 specifického cíle viii a) připomněl, že přijetí Strategie členskými státy EU do září 2021 je předběžná podmínka spuštění ESIF fondů a zopakoval svůj apel na nutnost přijmout Strategii co nejdříve.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková uzavřela rozpravu a přednesla návrh usnesení:

Návrh usnesení č. 3/2021

Rady vlády pro záležitosti romské menšiny ze dne 19. dubna 2021 k bodu jednání č. 3

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny bere na vědomí informaci přednesenou zástupcem MŠMT Jaroslavem Faltýnem k aktuálnímu stavu dotačních programů k podpoře integrace romské menšiny, podpoře sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, konzervatorií a studentů vyšších odborných škol, informace o přípravě výzvy v rámci operačního programu Jan Amos Komenský a záměr změnit



koncept dotačního programu podpory sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol pro příští rok.

HLASOVÁNÍ O USNESENÍ

PRO	ZDRŽEL SE	PROTI
24	0	0

Usnesení bylo přijato.

Bod 4. Projednání zřízení nových výborů a pracovních skupin Rady

V úvodu projednávání čtvrtého bodu místopředseda Rady Zdeněk Guži představil dva nové výbory a dvě nové pracovní skupiny: *Výbor pro zaměstnanost, Výbor zdravotně-sociální, Pracovní skupinu pro mládež a další politiky EU vůči Romům a Pracovní skupinu pro čerpání EU fondů při Výboru pro SRI*. Dále zdůraznil potřebu koordinace práce Romů, státních orgánů a samospráv.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková zahájila rozpravu a současně vyzvala k revizi stávajících výborů a pracovních skupin a k případnému zrušení těch, které jsou nečinné, s ohledem na omezené personální kapacity kanceláře.

Člen Rady Jan Husák přítomným připomněl, že počet výborů a pracovních skupin byl v minulosti v reakci na neaktivitu některých z nich redukován. V minulém období bylo takto zrušeno 6 poradních orgánů Rady. Vznik nových výborů a pracovních skupin reaguje na aktuální tematické oblasti ve Strategii, jejichž plnění je nutné sledovat.

Místopředseda Zdeněk Guži zdůraznil, že *Výbor pro vzdělávání, Monitorovací výbor a Výbor pro SRI* aktivně pracují a budou proto ve své činnosti pokračovat. Z pracovních skupin zůstala zachována *Pracovní skupina pro bezpečnost*.

Člen Rady Josef Stojka zdůraznil nutnost založení nových výborů a pracovních skupin a potřebu pevnější vazby na kraje a obce, kde absentuje zastupování Romů. Byl by rád, kdyby se podvýbory přenesly i do krajů a obcí.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková vyzvala garanty, aby nově vznikající výbory a pracovní skupiny představili.

Člen Rady Vladimír Čermák představil vznikající *Výbor pro zaměstnanost*. Uvedl, že na státní strategické úrovni dlouhodobě chybí platforma, která by se věnovala zaměstnanosti Romů, diskriminaci Romů na trhu práce a především rozvoji podnikání a konkurenceschopnosti romských podnikatelů. Cílem je proto vytvořit poradní platformu spolupracujících institucí. Výbor bude sledovat a vyhodnocovat naplnění cílů a opatření v oblasti zaměstnanosti, bude poskytovat své kapacity při tvorbě strategických koncepčních dokumentů a během jejich revizí. Další specifickou činností bude analytická aktivita v rámci identifikovaných problémů, jako jsou např. nízká kvalifikace, vysoká míra zadluženosti, práce v šedé ekonomice atp. Specifickou rolí bude i doporučení k efektivnímu využití veřejných



finančních prostředků a sledování mezinárodních závazků. Člen Rady Vladimír Čermák shrnul, že jako členové byli navrženi zástupci relevantních ministerstev a operačních programů, Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad práce a odborná veřejnost. Velký potenciál pro řešení zaměstnanosti Romů spatřuje v odpovědném veřejném zadávání, za tímto účelem byl proto do výboru přizván také Institut odpovědného veřejného zadávání v gesci MPSV. Člen Rady Vladimír Čermák cítí příležitost rozhýbat oblast zaměstnanosti a podnikání, která je v ČR dlouhé roky podceňována, a vidí obrovský potenciál k realizaci romské socio-ekonomické emancipace. Výbor se bude zabývat makroekonomickými otázkami, které se týkají Romů a romských firem, optimalizací exekucí a zaměstnáváním dlouhodobě nezaměstnaných. Vycházet přitom bude z karty Zaměstnanost obsažené ve Strategii.

Členka Rady Alena Gronzíková představila *Výbor zdravotně-sociální*, jehož vznik je žádoucí především kvůli zmírnění dopadů pandemie Covid-19 na romskou menšinu. Výbor se také bude věnovat následkům dopadu Brexitu na Romy a bude sledovat cíle a logické rámce obsažené ve Strategii.

Člen Rady Petr Čáp představil vznikající *Pracovní skupinu pro čerpání EU fondů při Výboru pro SRI*. Zdůraznil, že plnění SRI bude finančně náročné a je proto potřeba koordinovat finanční toky z fondů. Do vznikající platformy budou z tohoto důvodu přizváni zástupci řídicích orgánů MPSV, MŠMT a MMR.

Člen Rady Tomáš Ščuka představil *Pracovní skupinu pro mládež a další politiky EU vůči Romům*. Romská mládež je jednou z cílových skupin Strategického rámce pro rovnost, začlenění a účast Romů v EU. Značná část romské mládeže stále vyrůstá v segregovaných čtvrtích a učí se v segregovaných školách. Náplní pracovní skupiny by proto měla být snaha o snižování bariér a podpora mladých Romů ve využívání jejich potenciálu stát se klíčovým aktérem při zlepšování životních podmínek romských komunit a šíření hlasu Romů. Garant pracovní skupiny Tomáš Ščuka zdůraznil, že oblastmi zájmu pracovní skupiny bude posilování romské identity a hrdosti, problematika negativního zobrazování Romů v médiích, podpora Romů v aktivní politické účasti, participace romské mládeže v politikách na národní a mezinárodní úrovni a participace Romů v mainstreamových programech pro mládež. Z programů jako je EU Erasmus+ vidíme, že sice nabízejí spoustu příležitostí, ale často vylučují romskou mládež.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková připomněla, že součástí podkladů zaslaných členům Rady před zasedáním Rady byly i statuty vznikajících pracovních orgánů, a zahájila rozpravu.

Zástupkyně Kanceláře veřejného ochránce práv Monika Šimůnková přivítala vznik nových výborů a pracovních skupin. Požádala o upřesnění, jaký bude počet členů Rady, kteří jsou uvedeni jako zástupci v těchto vznikajících orgánech, a jaký bude mechanismus jejich výběru. Dále uvedla, že název Pracovní skupiny pro mládež a další politiky EU vůči Romům je zavádějící.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková sdělila, že tento dotaz bude zodpovězen kanceláří písemně.



Zástupce krajských koordinátorů Václav Strouhal rovněž požádal o upřesnění, kolik členů Rady bude v jednotlivých pracovních skupinách či výborech zastoupeno. Dále uvedl, že za krajské koordinátory v minulosti apeloval na to, aby v každé pracovní skupině a výboru byl jeden zástupce krajských koordinátorů, což z předkládaných statutů nevyplývá. Jako člen Rady by všechny tyto pracovní skupiny a výbory nemohl absolvovat, a proto apeluje, aby do statutu byl doplněn „zástupce krajských koordinátorů“. Na základě nominací poté navrhuje, že dodá za krajské koordinátory konkrétní jména.

Tajemník Rady Martin Kocanda přivítal připomínku Václava Strouhala ohledně zapojení zástupců krajských koordinátorů a slíbil statuty v tomto smyslu upravit, aby bylo možné o nich hlasovat *per rollam*.

Zástupce MV Michal Barbořík upozornil na fakt, že ve statutech obou výborů je uveden Odbor pro sociální začleňování (Agentura) při Úřadu vlády, který je dnes ovšem součástí MMR. MMR je ve statutech dále uvedeno ještě samostatně. Požádal o upřesnění.

Člen Rady Vladimír Čermák uvedl, že Agentura působí v krajích a obcích a řeší také oblast zaměstnanosti. Je proto důležité, aby byla ve statutu Výboru pro zaměstnanost uvedena. MMR by měla být kvůli zákonu o veřejných zakázkách ve statutu uvedena rovněž.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková navrhla, aby byly statuty opraveny a doplněny. Dále navrhla vypuštění bodu II. z usnesení a schválení statutů na příštím zasedání Rady. Místopředsedkyně Rady dále navrhla, aby byly oba statuty po úpravách zaslány ke schválení *per rollam*. Poté přednesla návrh usnesení:

Návrh usnesení č. 4/2021

**Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
ze dne 19. dubna 2021 k bodu jednání č. 4**

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny

- I. schvaluje zřízení Výboru pro zaměstnanost Romů a Výboru zdravotně-sociálního;**
- II. schvaluje zřízení Pracovní skupiny pro mládež a další politiky EU vůči Romům a Pracovní skupiny pro čerpání EU fondů při výboru pro SRI;**
- III. projednala možné personální obsazení výborů a pracovních skupin Rady;**
- IV. ukládá kanceláři Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, aby ve smyslu předchozích usnesení zajistila potřebné organizačně administrativní zabezpečení činnosti nově zřízených pracovních orgánů Rady a aktualizovala webové stránky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.**

HLASOVÁNÍ O USNESENÍ

PRO	ZDRŽEL SE	PROTI
24	0	0

Usnesení bylo přijato.



Místopředsedkyně Rady Helena Válková vyhlásila pětiminutovou přestávku.

Zástupkyně MF Marie Bílková a zástupce Asociace krajů Jiří Navrátil se omluvili z dalšího jednání.

Bod 5. Informace týkající se revize rámcových vzdělávacích programů ZŠ a SŠ začlenění dějin Romů do výuky dějepisu a občanské výchovy

V úvodu projednávání pátého bodu členka Rady Jana Horváthová připomněla, že 4. 9. 2020 bylo již Radou přijato k tomuto bodu usnesení. Je podstatné, aby v český vzdělávací systém vzdělával majoritu o dějinách a kultuře Romů a nereplikovaly se stereotypy, protože tím je ztížena komunikace mezi majoritou a minoritou. Zároveň je problematické, že sami Romové se o svých dějinách v českém vzdělávacím systému nedozvídají nic. Členka Rady Jana Horváthová citovala historika Michala Mižigára, který podle svých slov až na vysoké škole (v zahraničí) dostal možnost zjistit, kdo vlastně je, protože na nižších stupních českého vzdělávacího systému se o svých romských dějinách nedozvěděl vůbec nic. Přitom děti z majority se o svých dějinách a identitě učí již na prvním stupni.

Přítomní následně zhlédli minutové video o této problematice natočené Muzeem romské kultury „Učitelka: Věděli jste, že o romské historii se v učebnicích stále nedozvíte téměř nic?“

Členka Rady Jana Horváthová poté vyzvala zástupce MŠMT Jaroslava Faltýna k objasnění toho, proč v této věci od září nebyly ze strany MŠMT podniknuty žádné kroky.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn uvedl, že MŠMT pokračuje od podzimu 2020 v přípravě revize rámcových vzdělávacích programů (RVP). Byla zavedena nová informatika a změněn RVP pro základní vzdělávání. Od jara 2021 Národní pedagogický institut (NPI) vzdělává pedagogy tak, aby dokázali pracovat s upraveným RVP s novou informatikou, s novým vzdělávacím cílem, který se zaměřuje na podporu digitálních dovedností dětí. Probíhá příprava na to, aby školy mohly novou informatiku začít vyučovat od 1. 9. 2023 na prvním stupni a od 1. 9. 2024 na druhém stupni. Paralelně se změnou informatiky, která představuje významnou inovaci obsahu vzdělávání a jeho modernizaci teď konečně přichází nové moderní pojetí tohoto důležitého vzdělávacího oboru. Kromě toho probíhá příprava celkového procesu revize RVP, tak aby i ostatní oblasti mimo informatiku byly upraveny. Počítá s tím vládou schválená Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+ a RVP pro základní vzdělávání v oblastech mimo informatiku by měl být upraven v horizontu do roku 2023. To je možnost, kdy do RVP zapracovat to, co by se mohlo týkat zacházení s tématem romské historie, populace, života Romů v ČR a v Evropě.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková uvítala, že se bude vyučovat nová informatika. Dále uvedla, že by si dovolila opravit výraz „možnost“ na „nutnost“ zakomponovat do výuky témata romské historie a života Romů v ČR a doplnit osnovy tak, jak bylo nastíněno Janou Horváthovou.

Zástupkyně veřejného ochránce práv Monika Šimůnková se omluvila z dalšího jednání.

Člen Rady Martin Kaleja poděkoval paní Janě Horváthové za její trpělivost a houževnatost a připomněl, že k tomuto bodu již proběhlo hlasování na minulém zasedání Rady a v minulém



roce bylo přislíbeno panem ředitelem Faltýnem (MŠMT), že členové Rady Martin Kaleja, Jana Horváthová a Tomáš Ščuka budou přizváni do akce týkající se modifikace a aktualizace kurikulárních obsahů základního vzdělávání.

Člen Rady Jan Husák uvedl, že člen Rady Tomáš Ščuka představoval výstupy související s obsahem kapitol. Je důležité soustředit se nejen na rozsah informací, ale především na obsah, který může ovlivňovat případné předsudky.

Host David Beňák připomněl, že na posledním jednání uváděl, že MŠMT se může vrátit k dotačnímu titulu, který podporoval tvorbu odborných publikací pro integraci Romů. Byly to učebnice pro školy, odborné i vysokoškolské, knihy měly různý rozsah, a mohly by výrazně pomoci, neboť za poslední dobu toho mnoho publikováno nebylo. Dále sdělil, že to, co bylo publikováno, potřebuje revizi.

Člen Rady Tomáš Ščuka zdůraznil, že probírané téma se netýká jen revizí RVP. Zmínil výzkum iniciovaný Radou Evropy a Mezinárodním institutem pro výzkum učebnic, na kterém spolupracoval. Z výzkumu vyplývá, že i když došlo v některých zemích k revizi RVP, prezentace Romů je stejně jako u nás v těchto zemích i po revizi stále nedostatečná a zkreslená. Dále připomněl, že se zástupcem MŠMT Jaroslavem Faltýnem bylo dohodnuto setkání s nakladateli učebnic, k němuž mělo dojít koncem měsíce září 2020. K tomuto setkání ke dni zasedání Rady (19. 4. 2021) nedošlo. Tomáš Ščuka opětovně požádal, aby setkání proběhlo. Dále zdůraznil, že se jedná o jeden konkrétní krok, kdy máme hmotný materiál, jehož zjištění nehovoří pouze o zkresleném a nedostatečném zobrazování Romů, ale i o zkresleném zobrazení sociálního kontextu. Romové jsou prezentováni jako skupina, která žije odlišný způsob života a má jiné hodnoty. Pokud se v učebnicích nacházejí lidskoprávní témata, Romové jsou zde často vnímáni pouze ve zúženém viktimologickém smyslu slova.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn v reakci na řečené přítomné ujistil, že romská problematika je předmětem zájmu jak v souvislosti s revizí rámcového programu pro základní vzdělávání, tak v souvislosti s podporou učitelů tak, aby uměli s tímto tématem zacházet, což považuje za nejdůležitější bod. I kdyby v prezentovaném videu paní učitelka měla stránku učebnice skvěle popsanou vším, co o Romech může říct, není jisté, že by si věděla rady jako i většina jiných učitelů. To považuje zástupce MŠMT Faltýn za jádro problému, který potřebujeme v ČR vyřešit. Připomněl, že již v minulosti uváděl, že si nelze slibovat příliš mnoho od revize RVP pro základní vzdělávání. V rámcovém programu, který tvoří rámec pro závazný obsah vzdělání, mají Romové své místo. Hned při nejbližší revizi, která se bude rozpracovávat do roku 2023, budou Romové přizváni do pracovních týmů, které budou revizi připravovat.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn dále zdůraznil, že RVP nelze chápat jako osnovy. V ČR je již 17 let dvoustupňové kurikulum. Např. starověký Řím a starověké Řecko mají v učebnicích pouze jednu odrážku. Dějiny Romů, byť jsou velmi zásadní, pravděpodobně nebudou v RVP o mnoho delší. Dějiny Romů, postavení Romů ve společnosti a problematiky spojené se životem Romů mají tvořit zásadní místo ve vzdělávání, ale to nelze změnit pouhým RVP.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn dále informoval, že setkání s koalicí nakladatelů učebnic je svoláno na středu 21. 4. 2021. Toto jednání má být zahájením procesu, kdy bude romská problematika v učebnicích zpracována odpovídajícím způsobem. Další důležitá rovina problému je však vzdělávací podpora učitelů. Zástupce MŠMT dále navrhl, aby vznikla



spolupráce členů Rady s organizacemi, které garantují občanskou výchovu a dějepis. Do pracovních skupin by se vnášela témata dějin a současnosti Romů a hledaly se způsoby, jak začleňovat tato témata do výuky. Dle slov Jaroslava Faltýna nemá smysl čekat na změnu RVP, která přijde v roce 2023 a až potom se se setrvačností projeví ve školách. V souvislosti s jednáním koalice učebnicových nakladatelů, které proběhne 21.4. 2021, bude řešeno, co bude patřit do učebnic a co bude patřit do podpory pedagogů.

Dále Jaroslav Faltýn sdělil, že se aktuálně jedná o zvýšení rozpočtu NPI na vzdělávání spojené právě se změnami v RVP. Rozpočet na vzdělávání učitelů by se měl zvýšit na letošní rok i na roky další. Efektivně lze vzdělávat učitele např. i formou webinářů.

Dále zástupce MŠMT Faltýn požádal přítomné o pochopení v situaci, kdy od září ČR bylo zvláště školství významně zkoušeno pandemií a nebylo proto vůbec realistické začít toto vzdělávání nabízet, protože školy pro to neměly prostor. Nebylo možné nabízet jinou podporu než tu směřující k podpoře distanční výuky a k zapojení skupin vyloučených ze vzdělávání. MŠMT se od září nesoustředilo jako na hlavní prioritu na práci s obsahem vzdělávání, ale na podporu přístupu ke vzdělávání. Od září do ledna MŠMT administrovalo 1,3 miliardy korun na vybavení, aby zabránilo nedostatečnému přístupu ke vzdělávání. Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn dále vyjádřil naději, že přichází čas, kdy bude možné se začít věnovat také ostatním prioritám, mezi které patří obsah vzdělávání a místo Romů v něm.

Členka Rady Jana Horváthová připomněla, že metodikou výuky o Romech se Muzeum romské kultury ve spolupráci s Masarykovou univerzitou zabývalo už v minulosti. K tomuto tématu byla vydána publikace. Jana Horváthová dále požádala o upřesnění, kdy mohou členové Rady čekat zapojení do pracovní skupiny a požádala o přizvání na setkání s koalicí nakladatelů.

Zástupce MŠMT Jaroslav Faltýn slíbil pozvánku na setkání ihned zaslat a upřesnil, že práce na celkovém RVP započnou v září 2021. Potvrdil, že paní Horváthová bude zapojena do pracovních skupin a do přípravy, a že budou členové Rady pozváni k přípravě RVP.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková přítomné informovala, že se jedná o bod bez usnesení, který bude Radou průběžně sledován a vyjádřila naději, že vzájemná spolupráce v pracovních týmech bude probíhat ke spokojenosti obou stran. Uzavřela rozpravu a zahájila projednávání posledního bodu.

Členové Rady Martin Kaleja a Šimon Slanina se omluvili z dalšího jednání.

Bod 6. Různé

Zástupce MV Michal Barbořík informoval přítomné o probíhající náborové kampani Policie ČR směrem k menšinám, jejímž cílem je motivovat příslušníky menšin pro práci u policie. Policii se podařilo získat ze svých řad kolegyně a kolegy, kteří jsou příslušníky menšin, a byli ochotni propůjčit kampani svou tvář, což dle slov zástupce MV nebylo úplně jednoduché, nicméně v tuto chvíli má již policie hotové brožury. Jedna brožura představuje příslušníka romské, druhá příslušníka vietnamské menšiny. S brožurou je aktivně pracováno, byla distribuována v rámci policie především styčným důstojníkům pro menšiny, kteří už ji



využívají při své práci. Brožuru rozdávají a vysvětlují příslušníkům menšin možnosti uplatnění u policie. Tyto brožury byly předány také kanceláři Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu pro národnostní menšiny, kde byla dohodnuta spolupráce na distribuci krajským koordinátorům, terénním pracovníkům a v rámci Odboru pro sociální začleňování (Agentura). Velmi cenné jsou také kontakty kanceláře na NNO, které pracují s Romy, a na romské NNO. Policie má celou řadu dalších plánů s touto brožurou a s celou náborovou kampaní. Jako zásadní vnímá zástupce MV Barbořík zejména střední školy, kde by se měla náborová kampaň realizovat formou přednášek a workshopů. Policii bylo doporučeno kontaktovat pana doktora Emila Ščuku, který je ředitelem sítě středních škol, na nichž studuje větší množství romských studentů. Policie také mailem oslovila s nabídkou spolupráce romská periodika *Romano vodi*, *Romea* a *Romano hangos* (zatím bez odezvy). Dále zástupce MV Barbořík sdělil, že by rád požádal kancelář Rady vlády o zprostředkování kontaktů a zapojení dalších klíčových subjektů, aby se náborová kampaň mohla dostat mezi co nejvíce zájemců o práci u policie z řad menšin.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková zástupci MV Barboříkovi přislíbila v této věci součinnost a požádala o upřesnění ohledně časového rámce kampaně.

Zástupce MV Barbořík uvedl, že tempo kvůli Covid-19 není takové, jak by si policie představovala, nicméně náborové přednášky mohou pokračovat i online. Policie kampaň vnímá jako dlouhodobou práci. Policie vyvine úsilí, aby se jí podařilo monitorovat, kolik zájemců z řad příslušníků menšin se na základě kampaně do jejich řad přihlásilo. Čím dříve dojde k zapojení, tím lépe, ale je to dlouhodobá aktivita. Nevadí, pokud se budou další subjekty zapojovat postupně.

Tajemník Rady Martin Kocanda potvrdil, že se s Odborem prevence kriminality domluvil na předání náborových letáků v rámci této akce. Na příští poradě s krajskými koordinátory bude toto téma zařazeno jako jeden z bodů. Dále tajemník Rady uvedl, že měl sice v plánu ještě krátce informovat o dotacích, ale vzhledem k časové tísní bude všem rozeslán tento materiál emailem a případné dotazy budou zodpovězeny v rámci příštího jednání.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková dále přítomné seznámila s procesem schvalování návrhu zákona o odškodnění nezákonných sterilizací. Sdělila, že návrh prošel úspěšně prvním čtením a petiční výbor ho s jednoznačně doporučujícím stanoviskem postoupil sněmovně. Politická situace je však bohužel neklidná a objevilo se několik mimořádných bodů. Návrh bude projednáván zřejmě 4. 5. 2021. Tím by skončila možnost zasahovat do návrhu zákona a následovalo by do měsíce třetí čtení, poté již projednávání v senátu a postoupení k premiérovi a prezidentovi k podpisu. Dále místopředsedkyně Rady připomněla, že stále probíhá sčítání lidu, domů a bytů 2021, a požádala přítomné romské členy občanské části Rady, aby na to upozornili romskou menšinu v souvislosti s možností přihlásit se k romské národnosti.

Člen Rady Josef Stojka informoval přítomné o tom, že olašská komunita průběh schvalování návrhu zákona o odškodnění nezákonných sterilizací vítá. Poděkoval jmenovitě za úsilí v této věci paní místopředsedkyni Rady Heleně Válkové, člence Rady Gwendolyn Albert a paní Eleně Gorolové. Upozornil ovšem na problém specifický pro olašskou komunitu, v níž nezákonné sterilizace prodělaly desítky žen, které ovšem o tomto problému nemohou hovořit s neromskými ženami a s muži mimo rodinu. Josef Stojka upozornil, že bude velice obtížné v takové situaci odškodnění pro ženy z olašské komunity zajistit a oběti identifikovat. Dále



přítomné seznámil s průběhem sčítání lidu v olašské komunitě, kterou již dříve vyzval, aby se přihlásila k romské národnosti. Došlo k situaci, kdy komisaři pouze předali olašským Romům formuláře, aniž jim pomohli s vyplněním. Především starší osoby měly problém s jejich vyplněním a uvítaly by pomoc, navíc se bojí pokuty v případě nevyplnění či špatného vyplnění. Josef Stojka uvedl, že se sám snaží maximálně pomáhat a poděkoval všem, kteří jsou nápomocni.

Místopředsedkyně Rady Helena Válková vyjádřila Josefu Stojkovi podporu a poděkovala všem, kteří pomáhají v situacích, kdy sčítací komisaři nepracují tak, jak by měli.

Členka Rady Alica Sigmund Heráková připomněla, že péčí romských organizací a organizace *Romea* vznikla kampaň „*Me som Rom!*“ zaměřená na to, aby se Romové hlásili ke své národnosti. Kampaň také vyvrací nejrůznější mýty spojené se sčítáním lidu. Iniciativa občanských členů tedy v tomto směru rozhodně funguje a občanskí členové jsou aktivní.

Členka Rady Gwendolyn Albert se vrátila k tématu sterilizací a uvedla, že existuje soukromá facebooková skupina, v níž si nezákonně sterilizované ženy vyměňují informace. Gwendolyn Albert a další členové týmu zde ženám vysvětlují, jak dlouho trvá legislativní proces a jaké obsahuje kroky. Dále vyzvala všechny přítomné, aby se ozvali poslancům a poslankyním, aby vyjádřili návrhu podporu ve druhém čtení. Oddalování přijetí zákona není dobré pro psychiku žen, které za jeho přijetí bojují již mnoho let a vkládají do něj velké naděje.

Závěr jednání

Místopředsedkyně Rady Helena Válková přítomné ujistila, že prosazení zákona o odškodnění nezákonně sterilizovaných žen je její prioritou. Poděkovala všem za účast a kladné hlasování ve věci Strategie a připomněla, že v průběhu června proběhne další, tentokrát pravděpodobně již osobní (nikoli videokonferenční) zasedání Rady, na kterém budou probrány všechny z časových důvodů dosud neprojednané body.

V Praze dne 2. června 2021

Zpracoval: Martin Kocanda, PhD.

tajemník Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

prof. JUDr. Helena Válková, CSc., v.r.
místopředsedkyně Rady vlády pro záležitosti romské menšiny